

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

30 juni 1997

ONTWERP VAN DECREET

**tot goedkeuring van het Protocol bij het Verdrag betreffende grensoverschrijdende
luchtverontreiniging over lange afstand, van 1979, inzake de beheersing van emissies
van vluchtige organische stoffen of hun grensoverschrijdende stromen,
ondertekend te Genève op 19 november 1991**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Hugo Van Rompaey**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jef Sleenckx.

Vaste leden : de heren Leo Cannaerts, Paul Deprez, Freddy Sarens, Herman Suykerbuyk, Hugo Van Rompaey ;
de heren Karel De Gucht, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;
de heren Fred Dielens, Patrick Hostekint, Jef Sleenckx ;
de heren Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire ;
de heer Paul Van Grembergen ;
mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Plaatsvervangers :

de heren Herman Candries, Paul Dumez, mevrouw Brigitte Grouwels, de heren Jef Van Looy, Johan Weyts ;
de heren Jacques Devolder, Jaak Gabriels, Didier Ramoudt ;
de heer Jacques Timmermans, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer Tuur Van Wallendael ;
de heren Christian Verougstraete, Emiel Verrijken ;
mevrouw Nelly Maes ;
de heer Johan Malcorps.

Zie :

620 (1996-1997)

–Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
I. Inleidende toelichting door de heer Theo Kelchtermans, Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling	5
I.1. Algemene achtergrond bij het protocol	5
I.2. Vluchtige organische stoffen	5
I.3. Inhoud van het protocol	5
I.4. Implementatie op Vlaams niveau	6
I.5. Vlaamse bevoegdheid	7
II. Algemene bespreking	7
II.1. Het protocol als positieve stap voorwaarts	7
II.2. Het protocol als eerste van een reeks te zetten stappen	7
II.3. Twijfel bij twee kernelementen van het protocol : de haalbaarheid van de voorziene streefdatum van 1999, en de zinvolheid van het streefdoel van 30% reductie	7
A. Haalbaarheid van de streefdatum (1999)	7
B. Zinvolheid van de 30%-reductiedoelstelling	8
II.4. Elementen waardoor de vergelijking mank dreigt te lopen	8
A. Referentiejaar voor de emissiereductie	8
B. Geen rekening gehouden met economische groei	8
II.5. Twijfel aan de aanwezigheid van voldoende beleidswil	9
II.6. Noodzaak tot samenwerking tussen de federale overheid en Vlaanderen	9
II.7. Te voorziene zware financiële kostprijs	10
II.8. VOS en volksgezondheid	11
II.9. Sensibilisering	11
II.10. Nood aan een gezamenlijke internationale grensoverschrijdende aanpak	12
A. Het probleem in mondiaal perspectief	12
B. Risico op delocalisatie van polluerende activiteiten	13
II.11. Nood aan objectivering van de discussie : de schemerzones van wetenschap en natuur	13
II.12. Zelfregulerende taak voor scheikundige nijverheid : responsible care	14
II.13. Uitwisseling van technologie	15
II.14. Mogelijkheid tot het aanbrengen van wijzigingen aan het protocol	15

III. Stemmingen	16
III.1. Artikelsgewijze stemming	16
III.2. Eindstemming	16

DAMES EN HEREN,

Op de bijeenkomst van dinsdag 17 juni 1997 werd door de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden het ontwerp van decreet tot goedkeuring van het Protocol bij het Verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, van 1979, inzake de beheersing van emissies van vluchtige organische stoffen of hun grensoverschrijdende stromen, ondertekend te Genève op 19 november 1991 besproken en goedgekeurd.

I. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR DE HEER THEO KELCHTERMANS, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN TEWERKSTELLING

I.1. Algemene achtergrond bij het protocol

Als functioneel bevoegde minister binnen de Vlaamse regering verschaft de heer Theo Kelchtermans de nodige toelichting bij het voorliggende ontwerp van decreet tot goedkeuring van het protocol van 19 november 1991, dat niet zozeer van internationaal-politieke aard, als wel van veeleer technische aard is.

De federale overheid heeft het verdrag van 13 november 1979 betreffende de grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand bekrachtigd door de wet van 9 juli 1982. Het verdrag is op 16 maart 1983 in werking getreden.

Het voorliggende protocol bij het verdrag van Genève betreffende de grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand is een juridisch bindende overeenkomst, die op 19 november 1991 door de permanente vertegenwoordiger van België bij de Europese Unie is ondertekend in opdracht van de federale regering. Het protocol heeft tot doel de luchtverontreinigende emissies door vluchtige organische stoffen (VOS) te beheersen.

Het protocol van Genève is ondertekend door 23 verdragspartijen¹, waaronder de landen van de Europese Unie, de Verenigde Staten en Canada.

¹ België, Bulgarije, Canada, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Italië, Liechtenstein, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Oekraïne, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten van Amerika, Zweden, Zwitserland en de Europese Unie.

Het protocol treedt in werking wanneer 16 staten het geratificeerd hebben. Tot nog toe hebben reeds 14 staten, waaronder Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk het protocol geratificeerd. Frankrijk zowel als België staan ondertussen ook vrij dicht bij ratificatie.

I.2. Vluchtige Organische Stoffen (VOS)

Onder vluchtige organische stoffen (VOS) verstaat men alle kunstmatige organische stoffen, behalve methaan, die in aanwezigheid van zonlicht en door een chemisch reactie aan te gaan met stikstofoxiden (NO_x), leiden tot vorming van fotochemische oxidantia en van ozon in de troposfeer².

Ozon is een zeer reactief gas en heeft reeds bij geringe concentraties negatieve invloed op de volksgezondheid, de vegetatie, de materialen en de zichtbaarheid (de fotochemische smog).

VOS kunnen ook rechtstreeks effect hebben op de gezondheid van de mens, in zijn werk- en leefmilieu. Een voorbeeld daarvan vindt men in de kankerwekkende eigenschappen van benzeen.

Voor de beperking van de emissies van stikstofoxiden is gezorgd bij middel van het protocol van Sofia van 31 oktober 1988³.

Vluchtige organische stoffen komen vrij vanuit verschillende bronnen : het verkeer, de petroleumindustrie, het gebruik van oplosmiddelen, de industrie, de aardgasdistributie, de industriële verbranding en de vaste afval. Er zijn ook natuurlijke VOS-bronnen zoals de vegetatie, waarop moeilijk kan geageerd worden.

I.3. Inhoud van het protocol

Daar de Europese landen ondertussen overtuigd zijn geworden van de dringende noodzaak de ozonproblematiek aan te pakken, niet alleen via de

² De troposfeer vormt het onderste gedeelte, tot 11 km hoogte, van de atmosfeer. In dit deel neemt de temperatuur af met de hoogte, en doen zich de verschijnselen voor die het weer bepalen.

³ Protocol inzake de beheersing van emissies van stikstofoxiden of hun grensoverschrijdende stromen, ondertekend te Sofia op 31 oktober 1988. Op 1 januari 1995 waren er reeds 25 ondertekenende partijen bij dit protocol. Het protocol van Sofia is, in tegenstelling tot het protocol inzake de VOS, wél al van kracht geworden, met name op 14 februari 1991. Voor de tekst van het protocol, zie International Legal Materials, 28, 1989, p. 212 e.v.

vermindering van de NO_x-uitstoot, maar ook via een vermindering van de VOS-uitstoot, werd via de Europese Unie en de structuren van de Conventie betreffende de grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand gehandeld om tot een Europese overeenkomst en reglement te komen, hetgeen dus in het voorliggende protocol is verwezenlijkt.

Het protocol bepaalt het gestelde doel, dat de partijen zich verplichten voor 1999 te bereiken, evenals een opgave van de taken die zij op zich nemen uit te voeren om het gestelde doel te bereiken.

Wegens het relatief gebrek aan gedetailleerde gegevens over de VOS-emissies is het hoofddoel van het protocol gehouden op een algemene vermindering met 30% van deze emissies. Voor speciale gevallen (landen die op dit ogenblik per hoofd van de bevolking zeer weinig emitteren) wordt een iets afwijkende regeling toegestaan.

Voor het werkelijk doorvoeren van de vermindering blijven de partijen grote bewegingsvrijheid houden vermits per sector algemene opdrachten worden gegeven :

- voor nieuwe en bestaande vaste bronnen : emissienormen toepassen die gefundeerd zijn op de beste bestaande technologieën, die echter de economische leefbaarheid niet in het gedrang brengen ;
- voor producten die solventen bevatten : omschakeling naar VOS-arme of VOS-loze producten, met etikettering die het VOS-gehalte aangeeft ;
- voor mobiele bronnen : hetzelfde principe als voor vaste bronnen ;
- de sensibilisering van het publiek in verband met het vervoer verzorgen ;
- de emissies uit heel de petroleum- en brandstoffensector aanpakken.

Het protocol voorziet ook in de selectieve aanpak van de gevaarlijkste stoffen en het betrachten van de nodige omzichtigheid inzake de nadelen die de voorgestelde vervangingsproducten zouden kunnen vertonen.

De besprekingen over verdere maatregelen ter beperking van de emissies moeten korte tijd na invoege treding van het protocol hervat worden. Daarbij kan gesteund worden op de ondertussen geboekte wetenschappelijke en technische vooruitgang en vooral op de meer precieze gegevens die zullen zijn verzameld inzake de VOS. Deze besprekingen zijn aan de gang onder de vorm van de voorbereiding van een nieuw protocol.

Het protocol draagt de partijen op nationale programma's, strategieën en beleidsopties vast te stellen om hun emissies of hun grensoverschrijdende stromingen te beperken. De partijen zullen onderling en via het "uitvoerend orgaan" (van het verdrag betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand) informatie uitwisselen over deze programma's en beleidsopties, rapporteren over de emissieniveaus en over de bereikte vooruitgang in de toepassing van emissienormen en van emissiebeperkende technieken, over, kortom, alle relevante informatie die ertoe leidt dat de verschijnselen beter gevolgd, bestudeerd en beteugeld kunnen worden.

I.4. Implementatie op Vlaams niveau

De belangrijkste maatregelen die reeds zijn genomen om de VOS-emissies in Vlaanderen te verminderen zijn de volgende :

- het vanaf 1993, in verschillende stappen, van kracht worden van strengere emissienormen voor personenwagens en vrachtwagens. Dit proces vindt plaats op Europees vlak, en wordt in België geïmplementeerd door de federale overheid ;
- het van kracht worden van verstrengde grenswaarden voor de VOS-emissies van industriële processen vanaf 1 januari 1993 voor nieuwe installaties en vanaf 1 januari 1999 voor bestaande installaties, opgelegd door titel II van het Vlareem ;
- het van toepassing worden van de Europese richtlijn ter beperking van de emissies van de eerste fase van de benzinedistributieketen (opgenomen in titel II van het Vlareem).

De vermindering van de VOS-emissies van huishoudelijke producten is hoofdzakelijk een federale bevoegdheid.

De exacte emissievermindering die deze maatregelen zullen bewerkstelligen is momenteel niet bekend. Om deze exact te kwantificeren en de VOS-emissies verder te verminderen met het oog op het bereiken van de doelstellingen van het protocol en toekomstige internationale verbintenissen en om de fotochemische luchtverontreiniging op een duurzame wijze te bestrijden zijn in het MINA-plan 2, zoals voorlopig goedgekeurd door de Vlaamse regering, volgende acties en initiatieven⁴ opgenomen :

- Actie 10 : Een projectorganisatie invoeren voor de uitwerking en implementatie van VOS-emissiereductieprogramma's.
- Initiatief 11 : Een reglementering opstellen voor de beperking van de VOS-emissies van op- en overslagactiviteiten.
- Actie 12 : Een plan opmaken en uitvoeren voor de vermindering van de VOS-emissies van huishoudelijke producten.
- Actie 13 : Het uitwerken en implementeren van een actieplan "milieuvriendelijkere motorvoertuigen en motorbrandstoffen".
- Actie 14 : Het opstellen en uitvoeren van een maatregelenpakket voor de beïnvloeding van het rijgedrag.
- Actie 15 : Het opstellen van een maatregelenpakket voor de beheersing van het verkeersvolume.
- Actie 16 : de emissie-inventarisatie voor VOS verfijnen en uitbreiden.
- Initiatief 17 : Het ontwikkelen van een milieu-impactmodule voor het doorrekenen van verkeersscenario's.

I.5. Vlaamse bevoegdheid

Het protocol moet, overeenkomstig art. 16 van de Bijzonder Wet tot Hervorming van de Instellingen van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd, eveneens ter goedkeuring worden voorgelegd aan het Vlaams

⁴ In het Vlaams Milieubeleidsplan 1997-2001 (MINA-plan 2) worden initiatieven gedefinieerd als uit te voeren maatregelen die met de beschikbare middelen kunnen worden uitgevoerd en passen in het huidige takenpakket van de overheid. Acties daarentegen, vragen een bijkomend budget, een extra organisatorische omkadering of extra personele middelen.

Parlement, ingevolge de nieuwe bevoegdheden toegekend aan de gewesten en gemeenschappen in art. 167, § 1, 3° van de Grondwet inzake het sluiten van verdragen.

Artikel 6, § 1, II, 1° van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd, maakt de gewesten bevoegd voor de bescherming van het leefmilieu, onder meer die van de lucht tegen verontreiniging en aantasting. Het Vlaamse Gewest is dus betrokken partij bij dit protocol en moet de tekst ervan dan ook goedkeuren.

Om boven vermelde redenen wordt de commissie dus verzocht haar goedkeuring te willen hechten aan dit protocol bij het verdrag van 1979 betreffende de beheersing van de emissies van vluchtige organische stoffen of van hun grensoverschrijdende stromen.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Het proccol als positieve stap voorwaarts

De heer Johan Malcorps verheugt er zich over dat dit proccol inzake de beheersing van emissies van vluchtige organische stoffen en hun grensoverschrijdende stromen ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het parlement. Nog maar een maand geleden, met name n.a.v. de bespreking van de troposferische ozonproblematiek, werd de vraag naar spoedige voorlegging ter ratificatie van dit protocol, evenals van het proccol van Sofia, aan de Vlaamse regering gericht bij wege van een unaniem goedgekeurde resolutie⁵.

II.2. Het proccol als eerste van een reeks te zetten stappen

De heer Johan Malcorps wijst er echter tegelijk op dat het proccol vooral verdienstelijk is als eerste stap in een hele reeks van nog te nemen maatregelen, acties, en intiatieven. Het protocol heeft, zijn inziens, dan ook het karakter van een minimex minimum. Uit de besprekingen van de hogerge-noemde "ozonresolutie" mocht immers al duidelijk blijken dat een aanpak ten gronde van de ozonproblematiek, nog veel verregaander en op lange termijn volgehouden inspanningen zal vergen.

⁵ Stuk 549 (1996-1997) – Nr.3, p.12, punt 3.a. Voor de bespreking in plenaire vergadering van deze resolutie, zie : Handelingen, Plenaire vergadering, nr. 40, 14 mei 1997, pp. 4-13.

II.3. Twijfel bij twee kernelementen van het protocol : de haalbaarheid van de voorziene streefdatum van 1999, en de zinvolheid van het streefdoel van 30% reductie

A. Haalbaarheid van de streefdatum (1999)

Ook wenst de heer Malcorps enige scepsis te uiten met betrekking tot de haalbaarheid van de in het protocol voorziene streefdatum van 1999 (artikel 2.a van het verdrag).

Hij onderbouwt zijn scepsis onder meer met een verwijzing naar datgene bepaald in punt 4 van bijlage IV bij het protocol, en dan met name waar gesteld wordt : "Uit diverse rekenmodellen blijkt dat een aanzienlijke vermindering van de VOS- en NOx-emissies (meer dan 50%), noodzakelijk is om een significante ozonvermindering te realiseren"⁶.

Deze constatacie is overigens niet nieuw. Ook de opstellers van het MIRA-rapport (Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen) waren reeds tot deze bevinding gekomen. In welke mate de streefdatum voor de 30% reductie realistisch is valt dan ook nog af te wachten.

De heer Johan Malcorps ziet zijn scepsis ook bevestigd in de streefdatum voor realisatie van de doelstellingen van het MINA-plan 2, waar de wat realistischere datum van 2002 wordt gehanteerd. De uitstoot aan vluchtige organische stoffen werd volgens bepaalde berekeningen op 200.000 ton per jaar geschat in het jaar 1990. In het MINA-plan 2 wordt als streefdoel voorzien deze uitstoot terug te dringen tot 150.000 ton. De cijfers voor 1996 en 1997 zijn op heden niet met enige mate van zekerheid in te schatten, maar liggen ongetwijfeld nog een heel stuk boven de 150.000 ton-limiet. Alleen al hieruit kan derhalve ook opnieuw afgeleid worden dat 1999 een onhaalbare streefdatum is.

B. Zinvolheid van de 30%-reductiedoelstelling

Daarnaast stelt de heer Johan Malcorps dat, op basis van de bovengenoemde constatacie, vanzelfsprekend ook de zinvolheid van de 30%-doelstelling alsdusdanig in twijfel kan worden getrokken. Aangezien significante verminderingen qua ozonvervuiling slechts optreden vanaf een reductie van 50% van de VOS- en NOx-emissies, stelt de heer Malcorps zich de vraag of het protocol – zelfs in de hypothese dat zijn doelstellingen nog tijdig gerealiseerd zouden worden – niet hopeloos tekort zal schieten qua reële effecten.

Met betrekking tot de emissiereductie van stikstof-oxiden dringt de heer Malcorps er op aan dat ook het protocol van Sofia van 31 oktober 1988 zo spoedig mogelijk ter ratificatie zou worden voorgelegd.

Hieromtrent kan de minister mededelen dat de procedure hiervoor zal worden opgestart na overleg met de andere gewesten. Hij kondigt aan dat de kwestie meer bepaald ter sprake zal komen op de Interministeriële Conferentie voor het Leefmilieu van 15 juli 1997 e.k. Ook hier neemt Vlaanderen dus het voortouw.

II.4. Elementen waardoor de vergelijking mank dreigt te lopen

A. Referentiejaar voor de emissiereductie

De heer Johan Malcorps drukt zijn vrees uit dat, overeenkomstig het bepaalde in artikel 2.a van het protocol, 1988 door nogal wat ratificerende verdragspartijen als het referentiejaar zal worden gebruikt, ten opzichte waarvan de 30% reductie dient te worden gerealiseerd. Zijns inziens is de nadruk die het protocol op het jaar 1988 legt, fundamenteel intellectueel oneerlijk. Het betreft immers een absoluut piekjaar. Door een te hoog uitgangspunt te nemen zullen sommige verdragspartijen er ongetwijfeld toe geneigd zijn om hun prestaties beter voor te stellen dan ze in werkelijkheid zijn. Met een uitgangsjaar als 1988 zullen sommige landen, op papier, misschien zelfs de 30%-reductienorm halen. Weze het dat hun feitelijke emissiereductie daar ver onder blijft. Specifiek voor Vlaanderen, meent de heer Malcorps dat gebruik van het referentiejaar 1990 zich opdringt als het meest eerlijke uitgangspunt.

De minister antwoordt hierop dat op Vlaams niveau wel degelijk zal worden uitgegaan van 1990 als referentiejaar voor de reductie van de emissies.

B. Geen rekening gehouden met economische groei

De heer Johan Malcorps wijst er daarenboven op dat het in het protocol voorziene emissieverminderingpercentage berekend werd zonder de economische groei gedurende de overgangsfase in te calculeren. Hetgeen opnieuw een vertekend beeld van de werkelijkheid dreigt op te leveren. De beperking van de emissies die uit de te nemen maatregelen voortvloeit, kan immers zeer wel teniet gedaan worden door een toename van het economisch groeiritme.

⁶ Zie : Stuk 620 (1996-1997) – Nr.1, p. 47, linkerkolom, punt 4.

II.5. Twijfel aan de aanwezigheid van voldoende beleidswil

De heer Malcorps twijfelt ook aan de wil om inzake deze problematiek een echt daadkrachtig beleid te voeren. Zo is volgens hem de door de minister gemaakte opsomming van acties en initiatieven die zijn voorzien in het MINA-plan 2, niet echt overtuigend. Een flink aantal van die acties werden door de Vlaamse regering immers niet-bindend verklaard, en hebben, zijns inziens, aldus een eerder twijfelachtige status gekregen.

Van de minister had hij dan ook graag vernomen hoe het precies zit met de mate van bindendheid van deze acties en initiatieven, en of hun niet-bindend verklaring ook implicaties heeft op het al dan niet beschikbaar komen van extra-financiering. In concreto had hij ook graag vernomen welke betekenis de niet-bindend verklaring heeft ten aanzien van sommige industriële sectoren, en wat de implicaties zijn voor bepaalde concrete projecten. Meer in het bijzonder denkt de heer Johan Malcorps hier aan de eventuele implicaties voor het opstellen van een emissiereductieprogramma voor VOS, en voor het opstellen van een solventenplan.

Met betrekking tot de acties 16 (verfijnen en uitbreiden van de emissie-inventarisatie voor VOS) en 17 (ontwikkeling van een milieu-impactmodule voor het doorrekenen van verkeersscenario's), wijst de heer Johan Malcorps er verder nog op dat er naast de onmiddellijke bijkomende inspanningen die hieromtrent nodig zijn, en per definitie ook acties zijn die op langere termijn zullen moeten gehandhaafd worden. Hetgeen een continu politiek engagement veronderstelt.

Tevens wijst de heer Malcorps erop dat er een zekere neiging lijkt te bestaan om een aantal acties uit het MINA-plan 2 ondergeschikt of zelfs conditioneel te maken aan een Europese aanpak van het probleem. Zo blijkt er een interrelatie te bestaan tussen actie 19 enerzijds, en het Europese Auto-Oilprogramma anderzijds. De heer Malcorps is hieromtrent de mening toegedaan dat het uitblijven van een Europese aanpak van een probleem in geen geval als alibi mag gebruikt worden om intussen geen nationale maatregelen te treffen.

De minister repliceert hier vooreerst op dat het lid niet moet twifelen aan de beleidswil van de Vlaamse overheid. Ten bewijze hiervan haalt hij aan dat in de Belgische federale institutionele context de Vlaamse overheid tot op heden de enige is die het protocol ter goedkeuring aan het parlement heeft voorgelegd. Op federaal vlak is het protocol

nog niet eens in eerste lezing geweest op de ministerraad. Hetzelfde geldt overigens voor het Waals en het Brussels Gewest.

Zoals uit de opmerkingen van de heer Malcorps naar voor kwam heeft Vlaanderen overigens niet gewacht op de ratificatie van dit protocol om tot de actie over te gaan. In het MINA-plan 2 komen immers minstens een acht à negental acties inzake deze problematiek voor.

Dienaangaande erkent de minister dat niet elk van die acties bindend is, maar dat sommige ervan – ondanks het feit dat er terzake nog geen verplichting bestaat op Europees niveau – wel degelijk bindend zijn. Als voorbeeld hiervoor haalt hij initiatief 11 aan.

Binnen het geheel van het MINA-plan 2 zijn er trouwens een 72-tal van die bindende acties voorzien. Waarbij echter wel dient opgemerkt dat de Raad van State vooralsnog een advies moet uitbrengen over dit aspect.

De niet-bindende acties zijn overigens wel van indicatieve aard. Hetgeen betekent dat de administratie ze wel degelijk moet naleven, tenzij er een bijzonder valabele reden is om dit niet te doen.

II.6. Noodzaak tot samenwerking tussen de federale overheid en Vlaanderen

De heer Johan Malcorps wijst erop dat in nogal wat materies de federale overheid en de gewesten gedwongen zijn om tezamen op te treden. Hij verwijst hiervoor o.a. naar het opstellen van de emissieprogramma's voor solventen, en naar het op te zetten dampretoursysteem ter beperking van de dampverliezen en de verlaging van de dampspanning van benzine (methaan- en octaangehalte) (cf. het KB terzake van federaal minister van Volksgezondheid M. Colla), die beide deel uitmaken van het federale actieprogramma van 14 juni 1996 ter bestrijding van hoge ozonconcentraties. Tevens wijst hij erop dat ozonpreventie niet iets is waaraan enkel tijdens de zomer moet worden gewerkt. De inspanningen terzake moeten het hele jaar door consequent worden volgehouden.

Specifiek voor wat betreft de solventenproblematiek wijst de heer Malcorps erop dat deze in hoge mate zal moeten gebaseerd zijn op een nog uit te werken productpolitiek. Deze zou o.a. moeten omvatten dat er op termijn naar solventarme verven toe wordt gewerkt. Op federaal niveau blijkt deze materie echter niet bijster goed op te schieten. Bijzonder problematisch hierbij is dat er terza-

ke ook in het MINA-plan 2 steeds naar het federale niveau wordt verwezen. Van de minister had de heer Malcorps dan ook graag vernomen hoe de interactie federaal niveau – gewesten precies ineenzit en hoever men terzake staat?

Met betrekking tot de solventen beaamt de minister dat tot 40% van de emissies van huishoudelijke oorsprong zou zijn. Het moge dan ook duidelijk zijn dat, in de mate dat de emissies van huishoudelijke solventen afkomstig zijn, hier een taak is weggelegd voor de federale overheid. Enkel de federale overheid is immers bevoegd voor het voeren van een dergelijke, hoger reeds genoemde, productpolitiek. Hij kan de heer Malcorps echter verzekeren dat het Vlaamse beleidsniveau aan zijn bekommernis terzake ook regelmatig uitdrukking geeft naar het federale niveau toe. Vlaanderen blijkt ook in deze echter als voorloper op te treden, hetgeen echter geenszins belet dat het de materie regelmatig aankaart via de Interministeriële Comités voor het Leefmilieu.

II.7. Te voorziene zware financiële kostprijs

Tevens wenst de heer Malcorps de aandacht van de commissieleden te vestigen op het feit dat aan de maatregelen die naar de industrie, maar ook naar de doorsnee-autogebruiker toe, zullen geïmplementeerd worden, een niet te verwaarlozen prijskaartje zal hangen. In het kader van de discussies over de financiering van het milieubeleid werd trouwens al ten zeerste de interrelatie tussen beleidsimplementatie en kostprijs benadrukt. Het staat overigens sowieso buiten kijf dat aan elke inspanning wel op de een of andere manier een prijskaartje verbonden is.

In de mate dat er omtrent het kostenplaatje van één en ander reeds berekeningen bestaan, verklaart de heer Johan Malcorps de mening te zijn toegedaan dat in deze niet met een louter economische kosten-batenanalyse mag worden gewerkt. Zijns inziens ware het ronduit immoreel om zich in deze materie(s) te beperken tot datgene wat financieel gemakkelijk haalbaar is. De kwestie is van dusdanig belang dat men zich bereid moet tonen tot het brengen van substantiële offers.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen wenst hieromtrent toch tot enige voorzichtigheid te manen. In de betreffende gedeelte van de memorie van toelichting⁷ wordt immers duidelijk gesteld dat over de (onmiskkenbare) kostprijs van de reducties in de

diverse sectoren weinig of geen gegevens voorhanden zijn. Daaraan wordt de conclusie verbonden dat er op dit ogenblik onmogelijk een enigszins precieze schatting van de kost van de operatie voor de Belgische economie in haar geheel kan worden gemaakt. De totale kost verbonden aan de ondertekening en ratificatie van het protocol, ten gevolge van de te nemen reductiemaatregelen, is op dit ogenblik dan ook bijzonder moeilijk te ramen.

De heer Van Nieuwenhuysen wil er dan ook voor pleiten om met een zo gering mogelijke inzet van middelen een zo maximaal mogelijk resultaat te bereiken. Een dergelijke efficiënte inzet van de beschikbare middelen zou echter wel vereisen dat er meer degelijke prijsprojecties en -simulaties worden gemaakt. Zulks zou, ondanks de uitlatingen terzake in de memorie van toelichting, volgens de heer Luk Van Nieuwenhuysen ondertussen toch op een min of meer wetenschappelijk verantwoorde wijze mogelijk moeten zijn. Tussen het ogenblik van ondertekening van het protocol, in 1991, en vandaag zijn er immers al een flink aantal jaren verstreken. Een min of meer adequate prijsberekening komt de heer Van Nieuwenhuysen, door de technologisch-wetenschappelijke vooruitgang, en het over de laatste jaren verrichte studiewerk, dan ook als bijzonder plausibel over.

De minister antwoordt hier echter negatief op. Er is op vandaag nog steeds geen voldoende adequaat cijfermateriaal beschikbaar om – gegeven de multitude aan parameters en factoren die in rekening dienen te worden gebracht – met enige exactitude het kostenplaatje dat aan de realisatie van de in dit protocol gestelde doeleinden verbonden is, op een zelfs maar benaderende wijze te kunnen invullen.

Daarnaast merkt de minister ook op dat de kosten van het emissiereductiebeleid meestal niet in eerste instantie door de overheid zullen moeten gedragen worden, als wel door degenen die de nieuwe verplichtingen opgelegd krijgen.

II.8. VOS en volksgezondheid

De heer Malcorps wijst er verder op dat in het voorliggende protocol de problematiek van de vluchtige organische stoffen, vooral benaderd wordt vanuit het oogpunt van VOS als basisstof voor zogenaamde "secundaire pollutanten". Onder VOS wordt in de conventie immers begrepen: alle kunstmatige organische stoffen, behalve methaan die in aanwezigheid van zonlicht en door een chemische reactie aan te gaan met stikstofoxiden, leiden tot de vorming van fotochemische oxidantia (art. 1, punt 9 protocol).

⁷ Stuk 620 (1996-1997) – Nr.1, p. 4, "IV. Kostprijs van de emissiebeperking".

Hij wenst hier te benadrukken dat het aanpakken van de VOS-emissies echter zeker niet enkel relevant is binnen de context van de problematiek van de troposferische ozon. Er dient meer bepaald ook rekening te worden gehouden met het feit dat VOS ook andere belangrijke nevenwerking kunnen hebben, die een negatieve weerslag kunnen hebben op de gezondheid. Zo is, bijvoorbeeld, benzeen⁸ niet zo'n probleem binnen het kader van het troposfeer-gegeven, maar is het daarentegen wel bijzonder gevaarlijk voor de volksgezondheid als primaire vervuiler.

II.9. Sensibilisering

Nog volgens de heer Malcorps is een van de grote verdiensten van het protocol gelegen in de verdragsrechtelijke erkenning van het belang van, en de verplichting tot, het sensibiliseren en informeren van de bevolking. In dat opzicht rijst bij hem wel de vraag hoe men zulks inzake etikettering concreet ziet aan te pakken. Dit is immers een relatief eenvoudig, maar efficiënt middel om tot een grotere bewustmaking van de consumenten te komen.

Ook de heer Herman Candries is de mening toegedaan dat er dagdagelijks informatie moet worden verstrekt aan de burger en de consument. Op basis van een continuë en geloofwaardige informatiestroom, zoals die inzake ozon bijvoorbeeld bestaat in sommige staten van de VS, kan de burger immers een gedragspatroon gaan ontwikkelen dat ertoe bijdraagt dat hij zoveel mogelijk potentiële risico-activiteiten gaat mijden. Door een continue, op risicovermijding gerichte, berichtgeving kan op termijn ook een zodanige mentaliteitswijziging bewerkstelligd worden, dat vanuit consumentenkant er een substantiële reductie aan emissies bewerkstelligd wordt, terwijl de aldus gewijzigde consumenten-preferentie ook zal doorwerken naar het aanbod van de producenten toe.

Volgens de heer Candries voldoet de op heden in ons land verstrekte ozon-informatie echter in genen dele aan de hogergenoemde informatie-criteria. De informatie wordt slechts sporadisch verstrekt, en dan nog meestal in zeer alarmerende ter-

⁸ Chemische verbinding. Eenvoudigste der aromatische koolwaterstoffen. Komt voor onder de vorm van een kleurloze, beweeglijke, sterk lichtbrekende vloeistof met niet onaangename geur. Wordt bereid door gefractioneerde distillatie uit lichte teerolie. Benzeen werd veel toegepast als oplosmiddel en ontvetter. Benzeen is door het bekend worden van de schadelijke bijwerkingen (aantasting beenmerg, leukemie) tegenwoordig vervangen door alternatieven als toluen en xylenen.

men. De consument kan niet anders dan hieruit de indruk krijgen dat zijn persoonlijke gedrag er weinig of niets toe doet.

De heer Johan Malcorps verklaart het hiermee niet eens te zijn. Uit de woorden van de heer Candries leidt hij impliciet immers de beschuldiging af als zou de milieubeweging aan valse paniekzaaiërij doen, hetgeen in het geheel niet het geval is. De ozonproblematiek komt zelfs nog veel te weinig onder de aandacht, en wordt dan meestal nog "onderbelicht". De heer Malcorps ziet in deze voorstelling van de feiten dan ook een tersluikse poging om het bestaan van deze problematiek als dusdanig in vraag te stellen.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis sluit zich hier ten volle bij aan, en verklaart de aanpak waarbij men de mens aanzet om zijn gedrag aan te passen op ogenblikken dat bepaalde waarschuwingdrempels overschreden worden principieel onzinnelijk te vinden. Op die manier bestendigt men immers het probleem. Het komt er volgens haar veeleer op aan ervoor te zorgen dat de ozonconcentraties altijd beneden een bepaald peil blijven. De mens die zich aanpast aan de vervuiling is voor haar zowat de "omgekeerde wereld".

Hierop inpikkend affirmeert de minister dat de overheid er zich onder de termen van het protocol toe engageert om voorlichtingsprogramma's op te zetten.

Ook is hij het met mevrouw Cecile Verwimp-Sillis eens als ze stelt dat de toestand in feite omgekeerd zou moeten zijn. Dit doet, zijns inziens, echter in het geheel niets af van de noodzaak om ondertussen reeds handelend op te treden. De gulden middenweg loopt in deze immers ergens tussen remediëren en informeren in.

II.10. Nood aan een gezamenlijke internationale grensoverschrijdende aanpak

A. Het probleem in mondiaal perspectief

De heer Jacques Laverge wijst erop dat het (loutere bestaan van het) protocol de problematiek essentieel duidt als zijnde van internationale aard. Bij de verdragspartijen leeft m.a.w. duidelijk het aanvoelen dat loutere naast-elkaar bestaande nationale acties niet langer voldoende zijn. De bereidheid om daaromtrent samen te werken tussen verschillende landen (en blijkbaar zelfs tussen verschillende continenten; aangezien ook de VS en Canada partij zijn bij het verdrag) wordt door de

heer Jacques Laverge dan ook ten zeerste verwelkomt.

Tegelijk echter roept het feit dat de samenwerking niet wereldomvattend is, bij hem de bedenking op dat de inspanning van een al bij al nog steeds relatief beperkte statengroep, die dan meestal nog tot de technologisch meest geavanceerden behoren (en dus minder pollutanten emitteren dan vele landen waar de industriële ontwikkeling nog in volle opgang is), zeer wel volledig teniet zouden kunnen worden gedaan door niet-verdragspartijen.

In dat opzicht komt het protocol hem enigzins over als een poging tot compartimentering in, en van, een probleemmaterie die in wezen enkel op mondiaal vlak kan worden aangepakt. De niet-afdwingbaarheid van gelijksoortige maatregelen op andere delen van de planeet baart de heer Laverge dan ook grote zorgen. Zodanig zelfs dat hij toch wel enige vraagtekens wil plaatsen bij het nut van de gehele regeling.

Ook de heer Herman Candries is de mening toegedaan dat dit type van overeenkomsten, om echt succesvol te zijn, in wezen wereldomvattend zouden moeten zijn. En ook overal ter wereld zouden moeten gerespecteerd worden. Bij gebreke daarvan dreigen vele financieel erg kostelijke inspanningen een erg aleatoir karakter te krijgen.

Desalniettemin kent de heer Candries het voorliggende protocol de verdienste toe dat het een goede poging is om de internationale solidariteit te behartigen, in de zin dat het de verdragspartijen op zijn minst verplicht om "voor eigen deur te vege".

Ook hierop repliceert de heer Johan Malcorps dat het ontbreken van een omvattende mondiale regeling te betreuren is, maar al evenmin mag gebruikt worden als excuus om niet te handelen. Men moet het toch ergens aandurven om al een aantal belangrijke beginstappen te zetten naar een oplossing van het probleem toe. Daarenboven is het in deze ook en vooral het geïndustrialiseerde Westen dat zijn verantwoordelijkheid terzake moet opnemen. Het is immers het Westen dat beschikt over kennis van het probleem en know-how om er iets aan te doen. Het is daarenboven ook het Westen dat economisch het best geplaatst is om hierrond te werken.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis brengt daarenboven de precisering aan dat ozon op troposferische hoogte een bijzonder instabiel en reactief gas is. Er bestaat dan ook vrijwel geen enkel risico op ozonvervuiling vanop lange afstand. De lange afstand

neutraliseert de schadelijkheid vrijwel volledig. Haars inziens gaat de argumentatie terzake van de heren Laverge en Candries dan ook niet op. Het is wel degelijk zinvol om binnen bepaalde geografische gehelen met enige uitgestrektheid (zoals West-Europa er een is) een eigen emissiereductie en preventiebeleid te ontwikkelen.

Ook de minister verklaart de mening te zijn toegedaan dat het internationaal aspect soms wat al te gemakkelijk als excuus wordt gehanteerd. Met betrekking tot de industrielanden meent hij overigens dat het beginsel "begin bij jezelf" inderdaad ten volle opgaat. Daarnaast wijst hij er ook nog op dat bij de inwerkingtreden van het protocol, d.w.z. op het ogenblik van de zestiende ratificatie, het bestreken geografisch geheel al aanzienlijk zal zijn. En in elk geval groot genoeg om wel degelijk een significantief effect teweeg te brengen.

Hij wil hieromtrent – ten titel van voorbeeld – refereren aan een conferentie in Sofia die hij bijwoonde en waar hij heeft kunnen vaststellen dat de ondertekenende verdragspartijen zich ten zeerste betrokken voelden bij de problematiek, en dit protocol zeker niet op een vrijblijvende manier benaderden. Ook bij dit protocol was elk ondertekenend land zich er immers van bewust dat het potentieel gevolgen kon hebben op zijn industriële activiteiten. Teneinde de lat voor iedereen gelijk te leggen werd daarom voorzien in een homogenisering van de meetnetten van alle verdragspartijen. Naast de mogelijkheid van eventuele geldelijke sanctionering, mag binnen een dergelijke interstatelijke engagementen-context ook de morele veroordeling wegens het niet-naleven van de uit het protocol van Sofia voortvloeiende verplichtingen zeker niet onderschat worden.

Inzake de implementatie van internationale en Europese milieuverplichtingen in het algemeen, is Vlaanderen op vandaag dan ook nog heel vaak het slachtoffer van een gebrekkig functionerend Belgisch geheel. Mocht Vlaanderen enkel en alleen op zijn eigen merites beoordeeld worden, dan zou het volgens de minister zelfs tot de kopgroep van de milieu-progressieve landen behoren. In de visie van de internationale industrie is Vlaanderen overigens reeds een progressief milieuland.

Inzake deze laatste opmerking wenst de heer Johan Malcorps toch een zekere nuancering aan te brengen. Meer bepaald drukt hij zijn twijfel uit over het feit of Vlaanderen inderdaad wel zó progressief is qua milieuregeling. Zijns inziens moet er immers een onderscheid worden gemaakt

tussen de milieuregelgeving en het milieuhandhavingsbeleid.

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis van haar kant, concludeert uit dit alles dat er twee structurele zwakheden kleven aan het instrument dat het protocol is. Enerzijds is er het klassieke probleem dat op internationaal vlak blijkbaar een hogere autoriteit ontbreekt die zaken dwingend kan opleggen aan staten. Ook inzake dit protocol staat het staten immers vrij om al dan niet toe te treden. En anderzijds, is er ook het al bijna even klassieke probleem van het ontbreken van een concrete sanctie voor niet-naleving. Haars inziens, zet de hogergenoemde morele afkeuring immers vaak niet veel zoden aan de dijk.

Namens de minister wordt hierop gerepliceerd dat het voorliggende protocol wel degelijk het maximaal haalbare was, in zoverre men tenminste met een redelijk omvangrijke groep wilde kunnen starten. Indien men zwaardere verplichtingen erdoor had willen drukken, dan hadden waarschijnlijk maar zeer weinig staten willen ondertekenen, laat staan ratificeren, hetgeen – in het licht van de internationale dimensie van de problematiek – een weinig zinvolle optie ware geweest. Daar waar het inschrijven van een concrete sanctie ten offer is gevallen aan deze afweging, wordt echter opgemerkt dat binnen de context van de internationale betrekkingen een morele sanctie wel degelijk ook reëel is, en ook alsdusdanig wordt aangevoeld door de betrokkenen.

B. Risico op delocalisatie van polluerende activiteiten

De heer Jacques Laverge is verder ook de mening toegedaan dat het implementeren van deze emissiereductie-doelstellingen binnen een beperkte geografische ruimte, aanleiding kan geven tot zekere perverse delocalisatie-effecten. Het is immers niet denkbeeldig dat de geïndustrialiseerde landen die geconfronteerd worden met potentieel erg kostintensieve reductienormen, de neiging zullen vertonen om hun activiteiten in de verdragsstaten stop te zetten, en die herop te starten in een staat die geen verdragspartij is (bijvoorbeeld in het nabijgelegen Oost-Europa). In dit geval is het verlies voor het geïndustrialiseerde Westen dubbel. Enerzijds is er immers het verlies aan economische activiteit, terwijl anderzijds de pollutie nu elders tot stand komt, maar evengoed nog het onder het protocol vallende territorium kan bereiken. Dit alles roept bij de heer Laverge toch vragen op omtrent de mate waarin we in Vlaanderen effectief bij machte

zijn om zelfs maar het eigen territorium gezond te houden.

II.11. Nood aan objectivering van de discussie : de schemerzones van wetenschap en natuur

De heer Herman Candries laat opmerken dat de hele reductiediscussie vaak ook in weinig objectieve termen wordt gesteld en gevoerd.

Hij is dan ook de mening toegedaan dat het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in deze kwestie sterk moet geïntensifieerd worden. Tegelijk dient er geïnvesteerd te worden in het verwerven van meer technische expertise. Waarbij de heer Candries er ook op wijst dat het perfectioneren van de wetenschappelijke en technische kennis terzake ongetwijfeld nog flink wat tijd zal kosten, zodat we het nog een flink aantal jaren zullen moeten stellen met informatie waarvan we a priori weten dat ze slechts fragmentair en gedeeltelijk correct is.

De heer Johan Malcorps, van zijn kant, onderschrijft de noodzaak aan meer wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning en onderbouwing van het beleid, maar meent tegelijk dat het ontbreken van bepaalde gegevens geenszins als excuus mag gebruikt worden om maar niets concreets te moeten doen.

Daarnaast wijst de heer Candries erop dat ook de natuur zelf in hoge mate een onbekende is binnen de vergelijking. Ook de natuur is immers verantwoordelijk voor een deel van de VOS-vervuiling. De natuur zelf als vervuilende factor, maar tegelijk ook als (zelf-)herstellende factor blijkt op heden binnen het wetenschappelijk gebeuren slechts marginaal onderzocht te zijn. Nochtans moet ook hieraan de nodige aandacht besteed worden om tot een correcte inschatting van het probleem, en tot een effectieve en efficiënte aanpak ervan te kunnen komen.

Ook de heer Hugo Van Rompaey betreurt dat het fenomeen van de "natuurlijke vervuiling" werd uitgesloten uit het werkingsgebied van het voorliggende protocol. De vraag in welke mate de natuur als "zelf-vervuiler" optreedt komt hem nochtans als bijzonder relevant voor, om de hele kwestie in haar juiste perspectief te plaatsen. Ondanks het feit dat het momenteel ongetwijfeld nog erg moeilijk is om deze spontane vervuiling exact te gaan meten en inschatten, komt het hem voor dat men er zich in het protocol wetens en willens niet heeft willen over uitspreken. Hetgeen deze lacune des te erger maakt.

De heer Johan Malcorps repliceert hierop dat hij geenszins wenst te ontkennen dat ook de natuur een vervuilende factor is, maar tegelijk wijst hij erop dat het cijfermateriaal dat hieromtrent wel degelijk al bestaat er duidelijk op wijst dat de natuurlijke vervuiling in geen enkele verhouding staat tot de antropogene vervuiling. Ook dit argument mag derhalve niet als excuus worden gebruikt.

De heer Herman Candries preciseert hierop dat hij vooral aandacht vraagt voor het inherente vermogen van de natuur om "herstellend" op te treden. Gegevens uit o.a. ijsboringen hebben immers duidelijk aangetoond dat de natuur in deze niet passief is, maar wel degelijk als interactief gegeven moet beschouwd worden. Het komt er volgens de heer Herman Candries dan ook op aan de achterliggende mechanismen van deze "natuurlijke balans" te leren kennen, teneinde te vermijden dat de mens die totaal uit evenwicht brengt.

De minister brengt als zijn mening te berde dat er in vele milieukwesties, qua gegevens, vooralsnog niet met exactitude kan gewerkt worden. Zijns inziens belet dit echter geenszins dat er ondertussen al handelend wordt opgetreden. Het moge overigens duidelijk zijn dat er in deze kwestie onmiskenbaar tekenen van bezorgdheid zijn bij de bevolking en ook binnen de internationale statengemeenschap. Het protocol kan dan ook gezien worden als een gezamenlijke poging van een aantal staten om aan die terechte bezorgdheid tegemoet te komen.

Het gebrek aan meetbaarheid van bepaalde fenomenen, en het daaruit resulterende gebrek aan een internationale consensus, heeft echter wel als nadelig effect dat in deze materie een heffingenbeleid niet echt tot de mogelijkheden behoort. Deze vorm van regulering – in de mate dat hij überhaupt al hanteerbaar is in internationaal perspectief – komt hier derhalve niet in aanmerking.

II.12. Zelfregulerende taak voor de scheikundige nijverheid : responsible care

De heer Hugo Van Rompaey stelt vast dat binnen het geheel van de te nemen emissiereductiemaatregelen ipso facto een centrale plaats zal weggelegd zijn voor de chemische industrie.

Terzake wenst hij de commissieleden erop te wijzen dat deze reeds in hoge mate zelfregulerend optreedt. Dit op basis van het in 1983 in Canada ontstane systeem van "responsible care", dat medio de tachtiger jaren werd geïntroduceerd in de

VS, en aan het einde van hetzelfde decennium ook zijn weg vond naar Europa.

De heer Van Rompaey laat hierbij opmerken dat de scheikundige nijverheid ook zowat de enige is die bijna tot op de microgram exact weet wat ze emitteert, waardoor ze haar, onder het responsible care-systeem, vrijwillige aangegane en geleverde reductie-inspanningen ook optimaal kan laten renderen. Van alle sectoren is de chemische industrie daarenboven ook de enige waarvan men in 1999 met zekerheid zal kunnen nagaan of ze effectief een emissiereductie van 30% gerealiseerd heeft.

In het licht van al deze factoren komt het de heer Hugo Van Rompaey dan ook bijzonder betreurenswaardig over dat naar de publieke opinie toe deze sector heel vaak als een zondebok wordt gebruikt. Zijns inziens moet nu ook vanwege de consument een dergelijk effectief engagement nagestreefd worden. Het is immers al te gemakkelijk om als consument rustig door te gaan met polluerende activiteiten, en ondertussen de industrie de schuld te geven van alles wat er misloopt.

Tenslotte is de heer Hugo Van Rompaey ook de mening toegedaan dat de overheid veel meer op de bereidheid van de chemische industrie om zelfregulerend op te treden zou moeten inspelen, onder andere door het afsluiten van convenanten.

De minister verklaart het "responsible care"-systeem zeer genegen te zijn, en wijst er tegelijk op dat de Vlaamse overheid reeds op dit systeem heeft ingespeeld door de introductie van de verplichting om een milieuoördinator te hebben voor alle bedrijven van klasse 1. Systeem dat, hoewel het nog maar net op gang aan het komen is, ondertussen toch al bijzonder goed lijkt te functioneren. Deze milieuoördinatoren zijn binnen de klasse-1 bedrijven (en dit helemaal in de lijn van het door de heer Van Rompaey aangehaalde systeem van "responsible care"), via het opstellen van milieubalansen, permanent bezig met het afwegen van de kosten en de baten voor het milieu.

Ook inzake het gebruik van convenanten is de minister de mening toegedaan dat er hier potentieel nog heel wat mogelijkheden openstaan. De onderbenutting van dit beleidsinstrument is zijns inziens vooral het gevolg van het feit dat de bestuurscultuur in diverse milieusectoren nog zover niet is. Zo wijst de minister erop dat het gebruik van het convenanten-instrument wél al kon in de sector van de vaste afval, o.a. voor wat betreft verpakkingsafval en autowrakken. In de meeste andere sectoren houdt men echter nog vrij

stringent vast aan een vergunningenbeleid, waarin de overheid van bovenuit oplegt wat kan en wat níet kan. Daarenboven gaat het hier nog altijd om bedrijfsvergunningen, zodat een globale sectorale regeling vooralsnog niet mogelijk is.

Nochtans is de minister de overtuiging toegedaan dat er ook inzake emissies, en dan meer bepaald voor wat betreft de formulering van de grote objectieven die moeten worden gehaald, afspraken zouden kunnen worden gemaakt met bepaalde sectoren. Heel vaak willen die sectoren overigens zelfs een stuk verder gaan dan de overheid nu al gaat met de objectieven die in de bedrijfsvergunningen worden ingeschreven. Tot op heden stuit deze piste echter op sterk verzet, ten gevolge van de bestaande, aanzienlijke, achterdocht tegenover de industrie.

De minister constateert echter dat men hieromtrent al een heel stuk verder staat in Nederland, waardoor ook in de feiten het bewijs werd geleverd dat het systeem werkbaar is. Hij meent dan ook dat men zeker nog verder moet werken langs deze piste. Dit welteverstaan onder de basisvoorwaarde dat het vergunningensysteem steeds mogelijk moet blijven als vorm van "stok achter de deur". Dit alles werd overigens ook reeds alsdusdanig geformuleerd in het Vlaams Milieubeleidsplan 1997-2001.

Ook de heer Johan Malcorps meent binnen de industrie een zekere bereidheid te onderkennen om in een systeem van "responsible care" te stappen, maar zijns inziens betekent dit niet dat men op grond van die constatacie zonder meer de bestaande normen zou moeten opgeven.

II.13. Uitwisseling van technologie

Op basis van artikel 4 van het protocol wordt aan de verdragspartijen de verplichting opgelegd om met het oog op de vermindering van de emissies van vluchtige organische stoffen de uitwisseling van terzake relevante technologie te vergemakkelijken. Met betrekking tot het derde lid van dit artikel, luidens hetwelke uiterlijk binnen de zes maanden na het van kracht worden van het protocol de verdragspartijen dienen te onderzoeken hoe die technologische uitwisseling kan bevorderd worden, wenst de heer Johan Malcorps van de minister te vernemen of zulks een louter federale aangelegenheid is, dan wel hoe de Vlaamse overheid daarin eventueel kan participeren, via bijvoorbeeld het VITO of het IWT?

De minister bevestigt hierop dat de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) in deze inderdaad uitdrukkelijk belast werd met een opvolgingsopdracht.

II.14. Mogelijkheid tot het aanbrengen van wijzigingen aan het protocol

De heer Johan Malcorps laat opmerken dat de in artikel 11 van het protocol voorziene mogelijkheid om wijzigingen voor te stellen aan het protocol, zijns inziens, te gelegener tijd een goed aanknopingspunt kan zijn om de te realiseren doelstellingen aan te scherpen. In plaats van het realiseren van een emissie-reductie van 30% ten opzichte van 1988, zou dan kunnen gedacht worden aan een emissiereductie van 50% ten opzichte van 1990. Pas vanaf een dergelijke aanzienlijke vermindering van de VOS- en NO_x-emissies kan er immers een significante ozonvermindering worden gerealiseerd. Mogelijk ligt hier dan ook stof voor een initiatief terzake door de Belgische, dan wel de Vlaamse regering.

Hierop repliceert de minister dat het vooralsnog te vroeg is om al de aanzet te geven tot een nieuw protocol. Een minimumvoorwaarde hiervoor is, zijn inziens, in elk geval dat de resultaten van het huidige protocol zouden geëvalueerd worden. Zoniet zal de haalbaarheid van een eventueel nieuw voorstel vrijwel nihil zijn.

III. STEMMINGEN

III.1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd wordt het eerste artikel van het voorliggende ontwerp van decreet aangenomen bij unanimitéit van 13 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt ook het tweede artikel van het ontwerpdecreet aangenomen met eenparigheid van 13 stemmen.

III.2. Eindstemming

Het geheel van het ontwerp van decreet tot goedkeuring van het Protocol bij het Verdrag betreffende

de grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, van 1979, inzake de beheersing van emissies van vluchtige organische stoffen of hun grensoverschrijdende stromen, ondertekend te Genève op 19 november 1991, wordt daarop eveneens aangenomen bij unanimité van 13 stemmen.

De verslaggever,

Hugo VAN ROMPAEY

De voorzitter,

Jef SLEECKX
